

Boj, blízkosť, poslanie (10): Život, ktorý sa odovzdáva: „Vaši starci budú mávať sny a vaši mládenci budú mať videnia”

Desiata časť série „Boj, blízkosť, poslanie“. Keď vzťah medzi Otcom a deťmi, ako aj medzi generáciami, nadobudne podobu požehnania, je možné hľadiť do budúcnosti bez strachu z čohokoľvek.

02.02.2025

Je tam od prvých úderov srdca života Cirkvi: je to dynamika, ktorá sa rodí spolu s ňou a ktorá určitým spôsobom vystihuje jej samotnú podstatu. Svätý Pavol ju rozpoznáva v takých ústredných činnostiach, ako sú evanjelizácia alebo slávenie Eucharistie: „veď ja som od Pána prijal, čo som vám aj odovzdal,“ píše aj v dvoch príležitostiach Korinťanom (porov. 1Kor 11,23; 15,3). Nejde len o sprostredkovanie učenia: je to odovzdávanie, ktoré v sebe nesie akýsi spôsob zrodenia. Preto im hovorí: „Veď keby ste mali hoc aj desaťtisíc vychovávateľov v Kristovi, otcov nemáte mnoho, lebo v Kristovi Ježišovi ja som vás splodil skrze evanjelium“ (1Kor 4,15). Nejde len o jednoduchý prenos poznania, pretože pravda kresťanstva nie je súbor abstraktných princípov, ale

niečo tak konkrétne ako Osoba, Osoba, ktorá nám odovzdáva svoj vlastný život. Preto sám svätý Pavol píše Galaťanom: „Deti moje, znovu vás v bolestiach rodím, kým vo vás nebude stvárnený Kristus“ (Gal 4,19).

Tento spôsob vyjadrovania nie je výnimočný len pre svätého Pavla. Aj svätý Ján sa obracia na veriacich ako na „moje deti“ (porov. 1Jn 2,1) a svätý Peter ich nazýva „novonarodenými deťmi“ (1Pt 2,2). V kresťanskom živote existuje narodenie do nového života, ktorý si žiada byť odovzdaný iným. Je to pohyb, ktorý má svoj počiatok v Otcovi a ktorý sa uskutočňuje v Ježišovi Kristovi: „Môj Otec mi odovzdal všetko. A nik nepozná Syna, iba Otec, ani Otca nepozná nik, iba Syn a ten, komu to Syn bude chcieť zjaviť“ (Mt 11,27). Kristus nielenže zjavuje Otca, ale nám odovzdáva to, čo od neho prijal: Ježiš sa stal človekom a prišiel na svet, aby tí, ktorí ho prijmú, „mali

život a mali ho v hojnosti“ (Jn 10,10).
Prijať kresťanstvo znamená narodiť sa „zhora“, znovuzrodiť sa „z vody a z Ducha“ (Jn 3,3.5).

Požehnanie otca

Odovzdávanie Zmluvy je jednou z kľúčových tém, ktoré sa vinú celým Starým zákonom. V príbehoch patriarchov je ústredným momentom tohto odovzdávania požehnanie syna jeho otcom. Nemožno zabudnúť na scénu, v ktorej Jakub predstihne svojho brata Ezaua, aby prijal požehnanie od Izáka (porov. Gn 27). Alebo na tú, v ktorej Jakub požehnáva jedného po druhom svojich dvanásť synov a predpovedá im ich budúcnosť (porov. Gn 49). Rovnako dojemný je aj príbeh, v ktorom Dávid požehnáva svojho syna Šalamúna a uprednostňuje ho pred všetkými ostatnými (porov. 1Kr 1–2), ako aj ten, v ktorom Matatiáš, v časoch

modloslužby a prenasledovania, požehnáva svojich synov a zveruje im, aby horlivo zachovávali Zákon a boli ochotní položiť život za Zmluvu (porov. 1M 2,49n).

Vo všetkých týchto prípadoch otec svojim požehnaním odovzdáva synovi dar, ktorý sám prijal od Boha. Existuje viacero takýchto požehnaní. Mimoriadne krásne je napríklad to, ktoré Izák vyslovuje nad Jakubom. „Keď sa priblížil a keď ho pobožkal, zacítil vôňu jeho šiat a požehnal ho, hovoriac: ‚Hľadže, vôňa syna môjho je ako vôňa nivy, ktorú požehnal Pán. Nech ti dá Boh z nebeskej rosy a zo žírnosti zeme, tiež hojnosť zrna a muštu! Nech ti slúžia ľudia a nech sa sklonia pred tebou národy. Buď pánom nad svojimi bratmi, a nech sa ti koria synovia tvojej matky! Kto bude teba preklínať, nech je prekliaty, a kto bude teba žehnať, nech je požehnaný‘ “ (Gn 27,27–29)!

Aj iné modlitby požehnania majú podobnú štruktúru. Otec v synovi rozpoznáva toho, komu Boh udelil dary potrebné na udržiavanie Zmluvy pri živote; prosí Boha, aby mu udelil svoju priazeň, pretože tuší, že jeho život bude vystavený mnohým ťažkostiam; a napokon mu úplne odovzdáva dar, ktorý sám prijal, spolu so zodpovednosťou, ktorá je s ním spojená. Zatiaľ čo v prípade patriarchov a kráľov sa požehnanie udeľuje až na konci života, v iných prípadoch mu predchádza. Napríklad v knihe Tobiáš dostáva syn Tóbiho požehnanie vtedy, keď má prevziať zodpovednosť za budúcnosť rodiny. Otec mu túto zodpovednosť odovzdáva a pridáva k nej rady, ktoré sú vzorom múdrosti (porov. Tob 4).

V Novom zákone sa už neodovzdáva len príslub Zmluvy, ale jej naplnenie: dar spásy a poslanie priniesť ju do

všetkých kútov zeme. Otcovstvo už nie je dané pokrvným putom a toto odovzdávanie sa odohráva skôr v čase. Pavol napríklad zveruje Timotejovi a Titovi niektoré z cirkevných obcí, ktoré sám založil. V jednom liste prvému z nich sa predstavuje ako apoštol, nehodne vyvolený: Kristus, píše, „ma uznal za verného a zveril mi službu“ (1Tim 1,12). A práve toto odovzdáva mladíkovi: „Toto prikázanie ti zverujem, syn môj Timotej, podľa predošlých prorociev o tebe, aby si nimi posilnený bojoval dobrý boj (...)“ (1Tim 1,18). Celý list nesie tón otcovského požehnania, je plný múdrych rád, ale aj povzbudenia, pretože mnohí považovali Timoteja za príliš mladého na takúto úlohu (porov. 1Tim 4,12). Čítanie tzv. „pastorálnych listov“ svätého Pavla je neustálym zdrojom inšpirácie pre každého, kto dosiahne moment odovzdania – tradície – vlastnej viery a vlastného poslania.

Otec v Opus Dei

Keď sa svätý Josemaría zaoberal ťažkou otázkou vlastného miesta posledného odpočinku, požiadal, aby boli na jeho veľmi jednoduchý náhrobný kameň vyryté slová: *Peccator – Orate pro eo*^[1]. Keď však videl výraz tváre architektov, s úsmevom dodal: „Ak chcete, môžete pridať aj tieto slová: *genuit filios et filias*^[2]. Kým prvý výraz vychádzal z vedomia jeho vlastnej slabosti, druhý odkazoval na plodnosť, ktorou Boh obdaril jeho život, a ktorú s úžasom kontemploval.

Už od mladosti si bol svätý Josemaría vedomý, že je povoláný byť „otcom, učiteľom a sprievodcom svätých“^[3]. Takýmto spôsobom mal šíriť svetlo, ktoré prijal od Pána: „Aj keď dôsledne uchováваме ducha Opus Dei, právo Diela by zostalo len mŕtvym písmom, keby zakladateľ neodovzdal niečo živé: štýl, tradíciu,

spiritualitu, ktorá dáva historickú kontinuitu tomuto spôsobu posväcovania sa“^[4]. Preto vynakladal veľké úsilie, aby jeho duchovné deti mohli tento život postupne prijímať; a preto si tiež želal, aby mnohí mohli prejsť Rímskym kolégiom už od konca štyridsiatych rokov.

Jednoduchá anekdota z tých čias to ilustruje. Počas jednej besedy v Ríme s členmi Diela sa začali rozprávať o knihách. Don Álvaro sa chystal vydať štúdiu a svätý Josemaría spomenul aj niekoľko svojich plánovaných publikácií. Zrazu však rozhovor nečakane zmenil smer. Ukázal na prítomných a povedal: „Pozrite sa na túto knižnicu! Toto sú moje diela!“^[5].

Svoje duchovné deti formoval podľa ducha, ktorý sám prijal, a zároveň im s otcovskou starostlivosťou zveroval tento dar. Už v prvých rokoch, keď v Španielsku vládlo obdobie náboženského prenasledovania, sa mladých, ktorí ho nasledovali, pýtal:

„Ak zomriem, budeš pokračovať v Diele?“^[6]. Týmto spôsobom s nimi zdieľal zodpovednosť, ktorú mu Boh zveril. Neskôr, keď nastal čas priniesť charizmu Diela do nových krajín, posielal svoje duchovné dcéry a synov s veľmi skromnými prostriedkami a často aj s obmedzenými komunikačnými možnosťami – čiže s veľkou dôverou, že budú schopní preniesť všade ten istý duch, ktorý prijali.

Je tiež dobre známe, ako veľmi trpel počas posledných rokov svojho života, keď svet, a najmä Cirkev, prechádzali krízou. Všetko sa spochybňovalo, všetko sa kritizovalo, všetko sa chcelo odhodiť. Je príznačné, že v tejto historickej chvíli chcel byť v Ríme obklopený mladými ľuďmi. Napokon, oni sa narodili v tejto dobe – boli to tí, ktorí najlepšie rozumeli pozitívnym stránkam svojej epochy a mohli najlepšie usmerniť túžby po obnove. Možno aj preto ich

volal k sebe: lebo v nich spočívala budúcnosť. Mnohí si pamätajú jeho gesto, keď kládol ruky na plecía niektorých mladíkov a hovoril im: „Opieram sa o teba.“ Takto im dával najavo, že do ich rúk zveruje to, čo prijal od Boha. Vyjadroval to tisícimi spôsobmi – s riaditeľmi i riaditeľkami, ale aj s ľuďmi, ktorí sa práve začleňovali do Diela^[7]. Bola to ďalšia forma otcovstva, ktorým ho Boh obdaril.

Otcovstvo, ktoré sa odovzdáva

Táto otcovská starostlivosť je nezabudnuteľná pre tých, ktorí ju zažili osobne, ale zároveň je súčasťou dedičstva, ktoré svätý Josemaría chcel zanechať svojim duchovným synom a dcéram. V skutočnosti každý, kto dosiahol určitú zrelosť, kto má svetu čo odovzdať, v sebe vníma akúsi formu otcovstva. Zakladateľ Diela už od mladosti podporoval toto vedomie u tých, ktorí ho obklopovali.

Mimoriadne jasne sa to prejavilo v oblasti vzdelávania. V *Brázde* je napríklad zachytená rada, ktorá pochádza z dávnych čias: „Profesor, nech je tvojou túžbou, aby žiaci v krátkom čase pochopili to, čo teba stálo hodiny štúdia, kým ti to bolo jasné“.^[8] V tomto zmysle je krásne to, čo vo svojich osobných poznámkach napísal Álvaro d’Ors, supernumerár a profesor rímskeho práva. Počas svojho života vychoval mnohých romanistov. Keď si spomínal na svojich žiakov, a najmä na tých, ktorí v tom čase zastávali katedry, ktoré kedysi patrili jemu, poznamenal: „Mať nasledovníkov je vždy dôvodom na spokojnosť. Zomrieť bez dediča je tak smutné, alebo ešte smutnejšie, ako nemať čo odkázať“^[9].

To isté platí aj pre mnohé ďalšie povolania, aspoň pre tie, ktoré odovzdávajú nejaký druh kultúrneho, technického či iného dedičstva. Svätý Josemaría to

uplatňoval predovšetkým na tých, ktorí dostali nejakú riadiacu úlohu v Diele. Pedro Casciaro si spomínal, ako im často pripomínal, „že majú morálnu povinnosť nestávať sa nenahraditeľnými“^[10]. Ako negatívny príklad zvykol uvádzať skúsenosť zo svojej mladosti, ktorú opísal v liste adresovanom riaditeľom:

„Spomínam si – ako na kuriózný prípad – na kuchára zo seminára, v ktorom som sa občas zastavil počas svojich pastoračných ciest po Španielsku. Tento muž, keď pripravoval jedlo, ktoré považoval za výnimočné – hoci v skutočnosti nebolo ničím zvláštne – vyháňal učňov z kuchyne, aby sa nenaučili jeho recept“^[11]. Naopak, zdôrazňoval, že vedúci musí byť „zároveň objaviteľom, vychovávateľom a rozdeľovateľom úloh“^[12].

Ale nejde len o riaditeľov a riaditeľky: všetci sme povolaní žiť otcovstvo, ktoré spočíva v tom, že si

uvedomujeme, že sme dedičmi veľkého daru, a zároveň sme zodpovední za to, aby sme ho ako živý odkaz odovzdali ďalšej generácii. Ako to urobiť? Možno prvým krokom – pretože je základom všetkého ostatného – je pripomenúť si, že Cirkev je spoločenstvo: spoločenstvo s Najsvätejšou Trojicou a spoločenstvo medzi ľuďmi. Otec to nedávno pripomenul v súvislosti s Dielom: „Myslieť na spoločenstvo osôb znamená myslieť na spoločenstvo slobôd, spoločenstvo osobných iniciatív, ktoré tiež „uskutočňujú Opus Dei“, a spoločenstvo rôznych generácií“^[13]. Tieto slobody, iniciatívy a generácie sú navzájom prepojené v jednote a každá z nich zohráva nenahradielnú úlohu. Keď existuje spoločný pôvod, dedičstvo a poslanie, spoločenstvo prirodzene vedie k prejavom jednoty aj rozmanitosti^[14]. To môže vyvolávať nedorozumenia, ba dokonca napätia, ktoré sú bežné tak vnútri, ako aj

mimo Cirkvi. V sociologickej oblasti sa v posledných rokoch poukazuje na rýchlosť, akou sa prehĺbujú rozdiely medzi generáciami^[15]. Ak si však uvedomujeme, že sme súčasťou spoločenstva, rozdiely možno preklenúť cestou lásky, dobročinnosti. Svätý Josemaría napísal, že „kresťanská láska spočíva nielen v ‚dávaní‘, ale aj v ‚pochopení‘“^[16]. Počas nedávneho stretnutia s rodinami Otec komentoval túto myšlienku a vysvetlil, že pochopenie nespočíva v prvom rade v ospravedlňovaní chýb či akceptovaní rozdielov, ale v „pochopení toho, čo je pozitívne“, teda v schopnosti vidieť dobro v druhom človeku, rozpoznať dobro, ktorého je schopný, a oceniť ho. A dodal: „Vždy ho nájdeme, ak nás poháňa láska“^[17]. Takto objavujeme hodnotu druhých a môžeme im dôverovať. V skutočnosti oceňovanie – uznávanie druhého – je prvým spôsobom lásky, a to najmä pre matku či otca.

Ako v jednej veľkej symfónii

Osvojenie si a stelesnenie charizmy nie sú procesy, ktoré sa dejú automaticky alebo dokonca spontánne. Preto Cirkev predvída pre veriacich obdobie intenzívnejšej formácie a rozlišovania, obdobia dozrievania. Zároveň, keď sa u osoby overí zrelosť, nesmieme zabudnúť, že nie je povolaná byť akousi kópiou niekoho iného. Každá skutočne živá charizma sa rozvíja v zdravej pluralite štýlov – tak, ako to bolo medzi apoštolmi alebo ako to vidíme medzi svätými v priebehu dejín, dokonca aj v rámci toho istého povolania. Podstatné je naučiť sa vidieť hodnotu, ktorú môže mať každý odlišný spôsob pohľadu a života, dobro, ktoré každý z nich predstavuje. Keď k tomu dochádza v rámci spoločenstva viery, atmosféra medzi ľuďmi a generáciami sa premieňa na spoločné požehnanie: mladí sa dívajú na starších s

vďačnosťou a starší na mladých s pokojom a dôverou. Toto posledné je ľahšie, ak niekto prežíval duchovné otcovstvo, pretože v skutočnosti otec nenahrádza syna – privádza ho na svet, vychováva ho, pomáha mu rásť... sprevádza ho, aby rozkvitol a mohol prevziať zodpovednosť za svoj život i za život, ktorý obaja dostali.

Napokon, v rámci tohto spoločenstva je každý povolaný objaviť svoju vlastnú úlohu, ako v jednej veľkej symfónii. Pápež František v tejto súvislosti často cituje slová proroka Joela: „Potom vylejem svojho ducha na každé telo a budú prorokovať vaši synovia i vaše dcéry; vaši starci budú mávať sny a vaši mládenci budú mať videnia“ (Joel 3,1; porov. Sk 2,17). Pri jednej príležitosti to komentoval takto: „Ak sa mladí aj starí otvoria Duchu Svätému, spolu utvoria zázračnú kombináciu“^[18], v ktorej obidve skupiny rastú. Starší odovzdávajú zakorenenosť v

minulosti, v ktorej konal Boh, zatiaľ čo mladí, živení týmito koreňmi, otvárajú budúcnosť. Takto „ak kráčame spolu, mladí aj starí, môžeme byť pevne zakorenení v prítomnosti a z tejto pozície pozeráť do minulosti aj do budúcnosti. Pozeráť sa do minulosti, aby sme sa poučili z dejín a uzdravili staré rany, ktoré nás ešte stále znepokojujú. Pozeráť sa do budúcnosti, aby sme živili nadšenie, dali vyklíčiť snom, vzbudili proroctvá, nechali prekvitať nádeje“^[19].

V procese rozvíjania spásy v dejinách zohráva každá generácia svoju vlastnú, nenahraditeľnú úlohu. Je to ako v symfónii: husle nemôžu hrať part bicích nástrojov a plechové dychové nástroje nemôžu nahradiť drevené. Rozhodujúce je, že zatiaľ čo každý hrá svoju časť, všetci zostávajú zjednotení v jednom spoločnom diele, v ktorom má každý človek svoju hodnotu. Preto je také dôležité

poznávať sa navzájom, zdieľať spoločné chvíle a miesta, zaujímať sa o druhých. Aj medzi rôznymi generáciami platí to, čo Otec spomenul v jednom zo svojich listov: „Z bratstva, vzťahu založeného čisto iba na spoločnom synovstve, sa stáva priateľstvo vďaka vzájomnej láske súrodencov, pričom je tu potrebný obojstranný záujem, pochopenie, komunikácia, pozornosť a jemnosť, materiálna pomoc atď.“^[20], a to všetko zo skutočného vedomia vlastného otcovstva i synovstva.

* * *

Poskytovanie – odovzdávanie – je v srdci Cirkvi. Tak, ako Ježiš prišiel od Otca a zveril spásu do rúk svojich učeníkov, každá generácia je povolaná odovzdávať toto dedičstvo plné Života. „Vôňa syna môjho je ako vôňa nivy, ktorú požehnal Pán,“ povedal Izák, keď žehnal svojho syna. Svätý Josemaría sa k týmto

slovám pripojil, keď hovoril o Diele ako o „poli v plnom rozkville“^[21]. Touto myšlienkou, ktorú mnohokrát opakoval, najmä pred svojimi najmladšími synmi, všetkým vyjadroval svoju dôveru a prejavoval zdravú otcovskú hrdosť^[22]. Keď vzťah medzi Otcom a synmi, ako aj medzi generáciami, nadobúda podobu požehnania, je možné hľadiť do budúcnosti bez strachu. Vtedy žiaria synovstvo a bratstvo, zakorenené v uvedomení si toho istého božského povolania, ktoré sa odovzdáva z generácie na generáciu.

.....

^[1] V preklade do slovenčiny: „Hriešnik – modlite sa zaňho“

^[2] V preklade do slovenčiny: „splodil synov a dcéry“

^[3] Sv. Josemaría, Osobné poznámky, č. 1725, v A. Vázquez de Prada, *El*

Fundador del Opus Dei, Diel I,
Madrid, Rialp 1997, s. 554.

[4] A. Vázquez de Prada, *El Fundador del Opus Dei*, Diel III, Madrid, Rialp 2003, s. 396.

[5] *Tamtiež*, ss. 396-397.

[6] S. Bernal, *Monseñor Josemaría Escrivá de Balaguer. Apuntes sobre la vida del Fundador del Opus Dei*, Madrid, Rialp 1980, 6. ed., s. 356.

[7] Mons. Julián Herranz si spomína na niektoré milé spôsoby, ktorými sv. Josemaría pripomínal, že on pominie, ale Dielo bude pokračovať; porov. J. Herranz, *En las afueras de Jericó*, Madrid, Rialp 2007, ss. 173-174.

[8] Sv. Josemaría, *Brázda*, č. 229.

[9] Nepublikovaný text, citované v G. Pérez Gómez, *Álvaro d'Ors. Sinfonía*

de una vida, Madrid, Rialp 2020, s. 539.

^[10] P. Casciaro, *Ani ve snu!*, Axis, Praha 2011.

^[11] Sv. Josemaría, *List* 27, č. 52; cit. v A. Vázquez de Prada, *El Fundador del Opus Dei*, Diel III, Madrid: Rialp 2003, s. 304, poz. 158.

^[12] Sv. Josemaría, *Inštrukcie 31-V-1936*, č. 20, cit. v A. Vázquez de Prada, *El Fundador del Opus Dei*, Diel III, Madrid, Rialp 2003, s. 303.

^[13] F. Ocáriz, Pastoračný list, 10-02-2024, č. 13.

^[14] Porov. Dikastérium pre náuku viery, *List Communiois Notio*, 28-05-1992, č. 15.

^[15] Napríklad nedávna štúdia identifikovala až šesť generácií, ktoré v súčasnosti spolunažívajú; porov. J.

Twenge, *Generations*, New York, Atria Books 2023.

[16] Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 463.

[17] F. Ocáriz, Stretnutie s rodinami, 16-07-2024.

[18] Pápež František, Apoštolská exhortácia *Christus vivit*, 25-03-2019, č. 192.

[19] *Tamtiež.*, č. 199.

[20] F. Ocáriz, Pastoračný list, 1-11-2019, č. 14.

[21] Sv. Josemaría, *List* 29, č. 9, s referenciou k textu z Gn 27,27.

[22] Porov. napríklad s homíliou «Los sueños se han hecho realidad», ktorú kázal 9. januára 1968 pred mládežou Rímskeho Kolégia, a ktorá bola zhromaždená v *En diálogo con el Señor*, č. 1.

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sk-sk/article/zivot-
ktory-sa-odovzdava-vasi-starci-budu-
mavat-sny-a-vasi-mladenci-budu-mat-
videnia/](https://dev.opusdei.org/sk-sk/article/zivot-ktory-sa-odovzdava-vasi-starci-budumavat-sny-a-vasi-mladenci-budu-matvidenia/) (07.08.2025)